

Budget 2026

4. **Udvikling i udgifter og aktivitet 2013-2024**

Budgetkonference, Sundhedsområdet og anlægsområdet/Hospitalsbyen d. 26. – 27. august 2025

NOTAT

Udvikling i hospitalernes udgifter og aktivitet

Baggrund og opsamling

I forbindelse med de seneste års budgetproces, er der udarbejdet et notat omkring udgiftsudviklingen på de somatiske hospitaler og i psykiatrien. I nedenstående er notatet opdateret, så udviklingen vises fra 2015 til 2024. Det skal bemærkes, at der kan være mindre afvigelser i forhold til sidste års tal, som skyldes opdaterede pris- og lønfremskrivinger.

Opgørelsen af udgiftsniveauet i perioden 2020 til 2022 var påvirket af COVID-19-pandemien og både de ekstraomkostninger og udgiftsreduktioner, som denne har medført. Der er ikke korrigeret herfor i opgørelsen (det vurderes ikke at være muligt), som viser de "rå" regnskabstal. Ved læsning af notatet er det derfor vigtigt at være opmærksom på, at udgifterne fra 2020 til 2022 ikke viser et billede der er sammenligneligt med de tidligere års udgiftsudvikling.

Notatet viser at;

- på de somatiske hospitaler er personaleudgifterne steget med 312 mio. kr. fra 2015 til 2024 – svarende til en stigning på 4,9 %
 - fra 2019 til 2022 steg personaleudgifterne med 10,2 %
 - fra 2022 til 2024 er personaleudgifterne faldet med -5,4 %
- på de somatiske hospitaler er patientudgifter/indtægter steget med 208 mio. kr. fra 2015 til 2024 - svarende til en stigning 8,9 %.
 - Dette dækker primært over stigninger i udgifter til sygehusmedicin og lægelige artikler
- i psykiatrien er personaleudgifterne steget med 119 mio. kr. fra 2015 til 2024 – svarende til en vækst på 16,7 %

Udgifter på somatiske hospitaler og i psykiatrien

De somatiske hospitaler og psykiatrien er de "løntunge" områder inden for sundhedsområdet og udgjorde i regnskab 2024 mere end 9 mia. kr. Sundhedsområdet består yderligere af bl.a. det præhospitale område, praksissektoren, IT og det øvrige fællesområde. Notatet er imidlertid afgrænset til de områder, som hospitalerne er budgetansvarlige for.

Nedenfor ses der derfor nærmere på, hvordan midlerne på de somatiske hospitaler og i psykiatrien er anvendt fordelt på udgiftsgrupperinger. Der skal tages det forbehold, at al afregning i form af samhandelsudgifter i denne opstilling er indregnet i hospitalernes regnskaber, hvilket ikke reelt har været gældende, men gøres af hensyn til større sammenlignighed over tid. Fra 2020 er udgifter til dele af til patientbefordringen desuden flyttet til Den Præhospitale Virksomhed, hvilket er korrigeret i opgørelsen, af hensyn til et mere sammenligneligt billede af udviklingen. Derfor kan tallene ikke umiddelbart genfindes i regnskabsbøgerne for de respektive år.

Tabel 1: Udvikling i udgifter på de somatiske hospitaler og psykiatrien fordelt på grupperinger i 2015-2024 (mio. kr., PL2025)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Dif. (%) 2015-2024
Somatik¹											
Personaleudgifter/indt.	5.308	5.259	5.332	5.353	5.342	5.418	5.615	5.885	5.734	5.567	4,89%
Patientudgifter/indtægter ²	2.337	2.396	2.488	2.529	2.533	2.516	2.569	2.603	2.649	2.545	8,92%
Bygninger og arealer	203	184	186	177	191	197	184	196	245	264	30,13%
IT, apparatur og inventar	184	189	176	176	177	241	229	229	177	199	8,21%
Drift og service	154	138	129	123	108	145	149	136	120	115	-25,12%
Somatik udgifter, total	8.185	8.166	8.311	8.358	8.351	8.516	8.745	9.048	8.926	8.690	6,18%
Somatik budget, total	8.133	8.115	8.187	8.182	8.238	8.553	8.834	9.043	8.605	8.600	5,09%
Psykiatri											
Personaleudgifter/indt.	708	741	749	748	789	785	807	829	842	827	16,74%
Patientudgifter/indtægter ³	38	44	41	38	14	22	33	34	50	66	71,28%
Bygninger og arealer	36	32	27	29	28	33	28	27	25	32	-10,29%
IT, apparatur og inventar	13	15	11	13	11	24	12	9	8	19	48,73%
Drift og service	28	29	29	29	31	34	28	28	28	31	11,38%
Psykiatri udgifter, total	823	860	857	857	873	898	907	927	953	975	18,42%
Psykiatri budget, total	858	863	863	860	877	903	907	929	939	976	17,71%

Ovenstående tabel viser udviklingen i udgifter i somatikken og psykiatrien fra 2015-2024 (PL2025) fordelt på grupperinger. Det er personaleudgifter/-indtægter samt patientudgifter/-indtægter, der udgør

¹ Der er i 2020-2024 afholdt udgifter vedrørende ibrugtagelsen af NAU, som beløber sig til henholdsvis 8 mio. kr., 34 mio. kr., 32 mio. kr., 49 mio. kr. og 118 mio. kr. I 2024 fordeler størstedelen af udgifterne sig på personaleudgifter/-indtægter og bygninger og arealer med henholdsvis 47 mio. kr. og 59 mio. kr.

² Der er fra 2023 afholdt udgifter vedrørende medicin, som tidligere har været afregnet under praksisområdet. Udgifterne kan ikke udskilles i 2023, men har i perioden 2019-2022 været på ca. 15 mio. kr. årligt.

³ Psykiatrien har siden ultimo 2018 haft indtægter fra kommunerne til driften af de særlige pladser. Indtægten har fra 2019 og frem været henholdsvis ca. 27 mio. kr., 24 mio. kr., 19 mio. kr., 18 mio. kr., 18 mio. kr. og 8 mio. kr.

de væsentligste udgifter på de somatiske hospitaler og i psykiatrien, idet de udgør ca. 93 % af de samlede udgifter. Personaleudgifter/indtægter indeholder diverse udgifter forbundet med personale, herunder også bl.a. udgifter til vikarer, professorater, personalebefordring og kursusudgifter. Patientudgifter/indtægter dækker bl.a. over medicin, lægelige artikler/implantater, samhandelsområdet og patientbefordring. De øvrige tre områder, bygninger og arealer, IT, apparatur og inventar samt drift og service udgør ca. 7 %.

Overordnet ses det, at udgifterne på de somatiske hospitaler er steget med 6,2 % fra 2015 til 2024 – i alt en stigning på ca. 506 mio.kr. Hertil skal dog bemærkes, at der fra 2019 til 2022 alene var en stigning på 698 mio. kr., som skal ses i relation til COVID-19.

Fra 2015 til 2024 er psykiatrien vokset med ca. 152 mio. kr. svarende til 18,4 %.

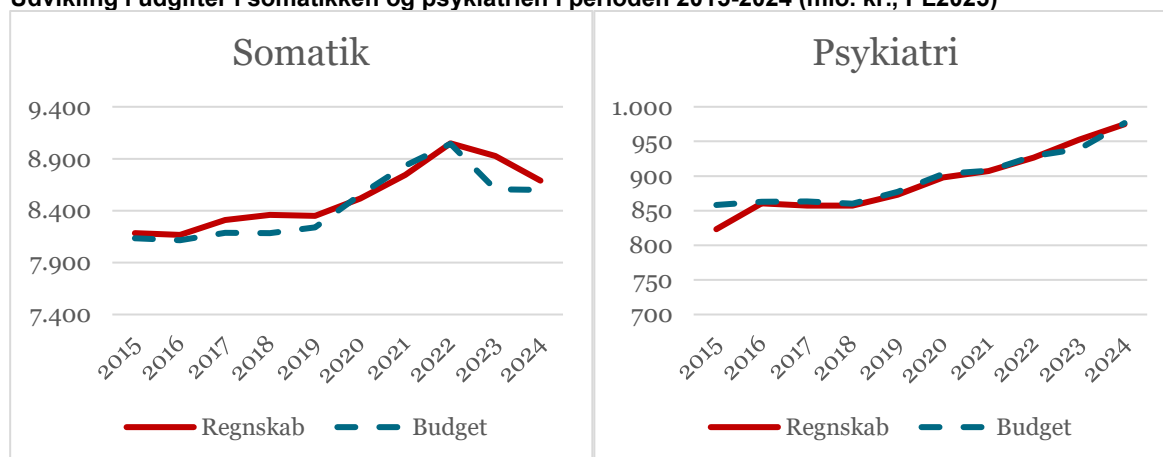
Det skal understreges, at der kun er set på udviklingen i perioden, og ikke er sammenlignet eller analyseret på, hvilket udgangspunkt den beskrevne udvikling tager afsæt i. Der er således ikke justeret for eksempelvis opgaveomlægninger eller statslige initiativer.

Tabel 1 viser desuden, at der har været en stigning i udgifterne til personaleudgifter/indtægter på de somatiske hospitaler på 4,9 %. Udviklingen på personaleudgifter/indtægter i somatikken var nedadgående fra 2015 til 2016. I 2017 og igen i 2018 var der stigninger, hvorimod udviklingen fra 2018 til 2019 viste et mindre fald. Samlet set kan hovedparten af stigningen for perioden fra 2015 og frem isoleres til at have fundet sted efter 2019. Stigningen fra 2019 til 2022 er således på 543 mio. kr. og skyldes forventeligt, til dels, COVID-19-epidemien. Fra 2022 til 2024 var et fald på 317 mio. kr. svarende til 5,4 %.

Desuden ses det, at det somatiske område har oplevet en stigning på 208 mio. kr. i patientudgifter/indtægter fra 2015 til 2024. Udgifterne til patientudgifter/indtægter på de somatiske hospitaler er således et område, som har set en betydelig stigning.

Tabel 1 viser desuden budgetudviklingen på de somatiske hospitaler og i psykiatrien og dermed også regnskab i forhold til budget. Dette er også illustreret i nedenstående to grafer.

Udvikling i udgifter i somatikken og psykiatrien i perioden 2015-2024 (mio. kr., PL2025)

Som beskrevet, så har udviklingen i patientudgifter/indtægter generelt udfordret de somatiske hospitaler udgiftsmæssigt. I Tabel 2 er derfor foretaget en opsplitning af gruppen, som viser udviklingen særskilt for medicin og lægelige artikler/implantater. Som det fremgår, så er alene udgifterne til medicin steget med 181 mio. kr. fra 2015 til 2024⁴ og tilsvarende er udgifterne til lægelige artikler/implantater steget med 113 mio. kr.

Tabel 2: Udviklingen i patientudgifter/indtægter i somatikken (mio. kr., PL2025)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Dif. (%) 2015-2024
Somatik, opdeling af dele af patientudgifter/indtægter											
Medicin ⁴	695	727	790	855	861	914	909	854	869	876	26,1%
Lægelige artikler/implantater	584	610	624	644	656	697	733	690	708	697	19,4%
Samhandel ⁵	811	809	833	792	816	701	721	855	865	762	-6,1%
Øvrige	247	250	242	238	200	204	206	203	207	210	-14,8%
Patientudgifter/indtægter, total	2.337	2.396	2.488	2.529	2.533	2.516	2.569	2.603	2.649	2.545	8,9%

Gældende for udgifterne til samhandel ses det, at disse i 2020 og 2021 har ligget lavt i sammenligning med de øvrige år. Dette forventes delvist at skyldes COVID-19, men også udsving i reguleringer af afregning af tidligere år. I 2022 og 2023 (og til dels i 2024) ses en markant stigning i udgiftsniveauet til samhandel, hvilket i høj grad skyldes den høje anvendelse af kapacitet på privathospitalerne.

Udvikling i aktiviteten

Nedenstående tabel viser udviklingen i aktivitet opgjort i henholdsvis somatik og psykiatri fra 2015 til 2024. Formålet med tabellen er at vise den overordnede udvikling og det skal således også bemærkes, at databrud i form af bl.a. skifte til nyt landspatientregister (LPR3) i 2019 og overgangen til NordEPJ i 2022 påvirker tallene i de enkelte år, men i mindre grad også sammenligheden på tværs af årene. Derudover skal det bemærkes, at tallene kan være påvirket af løbende tilpasninger af registreringspraksis.

Opgørelsen af tallene følger således heller ikke definitioner, som kan være anvendt andre steder, men er opgjort og afgrænset med det formål, at sikre den bedst mulige sammenlighed over den relativt lange periode.

Med ovenstående forbehold forventes tallene således at være retvisende for den overordnede udvikling og de bevægelser der f.eks. er set i forhold til omlægning fra indlagte til ambulante patienter og en stigning i den virtuelle aktivitet.

⁴ Udgifterne er fremskrevet med den generelle prisudvikling. Medicin er opgjort som i Tabel 1, hvilket betyder, at medicin til patienter i eget hjem og udleveret medicin som del af behandlingen i andre regioner ikke er indeholdt er i opgørelsen.

⁵ Samhandel er opgjort som udgifterne på de somatiske hospitaler og fællesområdet. Under fællesområdet vil der være en mindre andel af udgifterne som vedrører psykiatrien.

Tabel 3: Aktivitetsudvikling på de nordjyske hospitaler

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Dif. (%) 2015- 2024
Somatik											
Udskrivninger	120.753	118.161	116.250	114.247	113.993	113.116	116.108	107.918	101.580	98.206	-19%
Sengedage	402.301	389.122	380.021	374.108	361.699	345.104	359.335	358.347	343.374	326.140	-19%
Amb. besøg ⁶	1.106.672	1.141.709	1.187.613	1.203.193	1.198.594	1.108.038	1.138.062	1.129.777	1.160.071	1.144.524	3%
Virtuelle besøg	112.982	131.312	144.648	157.372	168.371	236.173	238.164	232.088	252.494	262.698	133%
Operationer (KA-KQ)	103.497	108.761	111.871	115.262	120.616	117.643	120.368	124.068	130.868	133.493	29%
Psykiatri											
Udskrivninger	3.306	3.390	3.480	3.711	3.998	3.747	3.566	3.855	3.864	4.030	22%
Sengedage	86.386	83.247	83.125	81.539	84.091	74.835	82.072	82.080	80.409	76.087	-12%
Amb. besøg ⁶	94.515	99.743	103.404	102.936	107.255	87.075	95.299	94.671	92.793	88.047	-7%
Virtuelle besøg	27.003	28.328	29.606	29.910	28.740	54.303	51.648	45.238	43.823	44.518	65%

⁶ Opgjort som ét besøg pr. dag og inkl. akutambulante og udebesøg